

Zadnja številka 20. letnika naše revije je svojevrstna pika na »i« v njenem prizadevanju, da z znanjem in dobrimi izkušnjami pomaga obvladati eno najzahtevnejših nalog v slovenski in svetovni zgodovini – staranje prebivalstva. Če je ta naloga podobna prvenstvenemu vzponu na visoko goro, je eden od treh vrhov, na katere je treba priti, dolgotrajna oskrba starostno onemoglih, kronično bolnih in invalidnih ljudi – humana, kakovostna in finančno vzdržna oskrba. Naša revija je v 20 letih objavila več sto člankov o dolgotrajni oskrbi: raziskovalnih poročil, političnih dokumentov, prikazov monografij, dobrih izkušenj in spoznanj, analiz potreb in možnosti na tem področju ...

V času priprave te številke je bil v javni razpravi predlog Zakona o dolgotrajni oskrbi v Sloveniji. To je bil z ene strani vesel dogodek, ki ga od politike pričakujemo že četrto stoletja. Veseli smo bili nekaterih dobrih rešitev: univerzalni sistem, osebno upravičenje in financiranje izbranih storitev, vključitev družinskih oskrbovalcev kot največjega izvajalca dolgotrajne oskrbe v sistem. Obenem pa so strokovno javnost zelo prizadele slabe rešitve in konceptualna zastarelost ter sistemska, pravna in druga nedorečenost predloga. Če bi tak zakon prišel v veljavo, bi podrl dosedANJI razvoj, ki so ga s svojim moralnim in strokovnim etosom dosegli nekateri javni domovi. S pozornostjo zgolj na storitve, bi onemogočil celovito oskrbovanje upravičencev kot ljudi. Z absolutno prevlado storitev zdravstvene nege nad socialno oskrbo bi sam sebe obsodil na nevzdržno drag in neučinkovit sistem. Z alternativo izbire med formalno in neformalno oskrbo bi preprečil komplementarno sinergijo družinskih oskrbovalcev, strokovnih in drugih storitev za njihovo razbremenitev ter, obratno pomoč domačih pri formalni oskrbi na domu in v ustanovah. V Evropi in drugod po svetu posvečajo politika in stroke vse napore, da bi s sestavljanjem deležev družine, prostovoljcev, krajevne skupnosti, zdravstvenih, socialnih, prostorsko infrastrukturnih in drugih strok, javnega sofinanciranja in drugih deležnikov ohranjale dolgotrajno oskrbo kakovostno, humano in finančno vzdržno. Pri tem tudi Zakon o dolgotrajni oskrbi v Sloveniji ne sme biti izjema.

Zato smo to številko skoraj v celoti napolnili s strokovnimi odzivi na predlog zakona. Inštitut Antona Trstenjaka za gerontologijo in medgeneracijsko sožitje ter Firis Imperl sta kot vodilni znanstveni, izobraževalni in razvojni ustanovi na tem področju napisali IZJAVO. To sta storili tudi ob prejšnji javni razpravi o tem zakonu leta 2010. Ob vsej podpori Vladi RS in vsej politiki, da čim prej pripravijo ta zakon, opozarjata na bistvene usmeritve sistema dolgotrajne oskrbe, ki so v zadnjem četrto stoletju tega razvoja v Evropi pokazale, v katero smer lahko gre, kje pa so slepe ulice; strokovnjaka obeh ustanov imata v reviji tudi obsežnejša prispevka. Brali boste stališča predstavnikov in vidnih strokovnjakov iz Skupnosti socialnih zavodov Slovenije, slovenske prestolnice kot lokalne samouprave, Fakultete za socialno delo, varstveno delovnih centrov in mag. Martina Totha, ki področje sistemske ureditve dolgotrajne oskrbe spremlja od začetka doma in po Evropi.

Tudi ostalo besedilo revije je povezano z dolgotrajno oskrbo. Konferenca o preprečevanju nasilja nad starimi ljudmi je govorila o nehotenem nasilju pri oskrbi, ki ga je najlažje preprečevati. Intervju s Hermanom Čatrom pa osvetli dolgotrajno oskrbo z lastnim primerom izjemno dobre izkušnje. Po klopnem meningitisu leta 1985 se je iz skoraj popolne ohromelosti rehabilitiral, tako da danes pri 76 letih uživa svobodo pri letenju z jadralskim padalom, da umetniško fotografira naravo po različnih celinah in pri tem dosega najvišja mednarodna priznanja, da skupaj z ženo oskrbujeta prizadeto hčerko, ki v srednjih letih svojega življenja živi na zavidljivi ravni v človeško toplem domačem okolju. Sodobni Zakon o dolgotrajni oskrbi ne sme biti novo administrativno močvirje za beleženje oskrbovalnih storitev, ampak sklop pravnih mehanizmov za ustvarjalno sestavljanje vseh oskrbovalnih virov in za ustvarjalno prebujanje sil v ljudeh za preprečevanje odvisnosti od tuje pomoči, dokler je to mogoče.